

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/7004,O-nagrodach-IPN-na-katolickim-festiwalu-filmowym-na-Bialorusi.html>
04.05.2024, 20:56

O nagrodach IPN na katolickim festiwalu filmowym na Białorusi

10 września w Głębokiem (Białoruś) zakończył się VII Międzynarodowy Katolicki Festiwal Chrześcijańskich Filmów i Programów TV. Dwa prezentowane tam filmy dokumentalne uzyskały nagrody Instytutu Pamięci Narodowej: białoruski „Dzieci księdza Szeplewicza” i rosyjski „Świątyje. Żertwy Butowskiego poligonu” (Święci. Ofiary poligonu w Butowie).

„Dzieci księdza Szeplewicza” (scenariusz Alena Antaniszyna, reżyseria Zoja Katowicz, Litwa 2010) to opowieść o proboszczu, który nie wyjechał po wojnie z ZSRR do Polski i wytrwał na swojej podziemnej duszpasterskiej placówce. Stanisław Szeplewicz (1902–1975) jako ochotnik walczył w wojnie bolszewickiej 1920 roku, w 1931 ukończył seminarium duchowne w Pińsku. Od 1934 roku był proboszczem w Darewie koło Baranowicz. Do 1937 r. zdołał tam odbudować zniszczone w czasie I wojny światowej kościoły. Jednocześnie opiekował się parafią w sąsiedniej Makijewszczyźnie, którą administrował. 1 stycznia 1939 r. został mianowany kapelanem rezerwy WP w stopniu kapitana. W czasie pierwszej okupacji sowieckiej ukrywał się u swoich parafian, prowadząc podziemne duszpasterstwo, sowieckie NKWD nie zdołało go wytropić. Po ataku Niemiec na ZSRR na krótko się ujawnił, ale szybko – zagrożony aresztowaniem przez Niemców, którzy zaocznie skazali go na śmierć – wrócił do podziemia. Był zaangażowany w działalność

Przywitanie uczestników festiwalu w Głębokiem – 7 września

Przywitanie uczestników festiwalu w Głębokiem

Armii Krajowej. Sowieccy partyzanci zdołali go wytropić i chcieli zamordować, został jednak obroniony przez swoich podziemnych parafian. Po wojnie ks. Szeplewicz nie wyjechał do Polski i nadal prowadził podziemne duszpasterstwo. W 1949 r. został zadenuncjowany i aresztowany przez Sowieców, skazany później na 25 lat łagru, przebywał m.in. w Republice Komi. Po zwolnieniu w 1956 roku wrócił do Baranowicz, dzięki staraniom wiernych władze zgodziły się na działalność parafii w Makijowszczyźnie. Jednak 4 lata później władze – zarzucając mu, że prowadzi duszpasterstwo wśród dzieci i młodzieży – cofnęły zgodę i kazały zburzyć jego kaplicę. Do 1975 roku – jako jedyny ksiądz katolicki na Białorusi – prowadził nielegalne duszpasterstwo, wielokrotnie nękany przez KGB.

Dyrektor festiwalu Jury Gorulou

Film „Dzieci księdza Szeplewicza” otrzymał nagrodę specjalną Prezesa IPN za ukazanie roli religii i jej miejsca w życiu człowieka w latach nazistowskiego i komunistycznego totalitaryzmu.

Z kolei **„Światyje. Żertwy Butowskiego poligona”** (scenariusz i reżyseria Aleksandr Kuprin, Rosja 2010) opowiada o podmoskiewskim poligonie strzeleckim NKWD, zwanym „rosyjska Golgotą”. Rozstrzeliwania trwały tam od 1935 roku do początku lat 50. Ofiary zakopywano na miejscu. Było to jedno z najważniejszych miejsc kaźni ofiar wielkich stalinowskich czystek z lat 1937–38. Według oficjalnych danych, od sierpnia 1937 roku do października 1938 roku rozstrzelano tam 20765 osób. Tylko jednego dnia – 28 lutego 1938 roku na Butowskim poligonie rozstrzelano 562 osoby. Wśród ofiar było ponad 1000 Polaków i ponad 1000 duchownych Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. W Butowie zginął m.in. metropolita leningradzki Serafim, zaliczony w 1997 roku w poczet prawosławnych świętych.

W końcu lat 50. w okolicy miejsca kaźni zbudowano osiedle dacz dla pracowników KGB, sam teren „dołów śmierci” był do 1995 roku ogrodzony i pilnowany przez funkcjonariuszy KGB, a potem FSB, następnie przekazano go Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. Duchownych Cerkwi, zgładzonych na podmoskiewskim poligonie, upamiętnia poświęcona w 2007 r. cerkiew Świętych Nowomęczenników i Wyznawców Rosyjskich w Butowie. Znajduje się tam krzyż sołowiecki, dostarczony z Wysp Sołowieckich drogą przez Kanał Białomorski, jezioro Onega, Wołgę i Kanał im. Moskwy, tj. przez system komunikacyjny wybudowany przez

niewolników stalinowskiego Gułagu.

Film Aleksandra Kuprina otrzymał nagrodę specjalną dyrektora Biura Edukacji Publicznej IPN za uczczenie pamięci ofiar masowych mordów NKWD. Członek festiwalowego jury, Michał Kurkiewicz z Biura Edukacji Publicznej IPN zaprosił reżysera na III edycję Przeglądu Filmowego „Echa Katynia”, który Instytut zorganizuje w kwietniu 2012 roku, jest więc szansa, że film o Butowie obejrzy polska publiczność.

Międzynarodowy Katolicki Festiwal Chrześcijańskich Filmów i Programów TV „Magnificat” odbywa się w tym roku po raz siódmy. Patronuje mu Konferencja Biskupów Katolickich Białorusi, a współorganizatorzy przedsięwzięcia to katolickie stowarzyszenie mediów SIGNIS-Białoruś, diecezja witebska Kościoła katolickiego, białoruskie pismo religijno-kulturalne „Dialog” i studio filmowe „Stopkadr”. Dyrektorem festiwalu jest reżyser i dokumentalista Jury Gorulou.

Więcej informacji o festiwalu „Magnificat 2011” na stronie: <http://www.signis.by/>